

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Reiffenstuel, Anaklet

Monachii, 1699

III. De conditionibus ad incurrendam excommunicationem ob Hæresin
latam requisitis, ejúsq[ue] absolute.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40206

externo sufficienter prodit; idque asserunt propter rationes
num. 20. allatas. Negat Tannerus tom. 3. disp. 1. quest. 8. n. 109. post
Sà, eò quòd talis hæresin planè consummatam & perfectam non
habeat. Idem probabile censet Lud. Engel in Collegio Juris Can-
nici, tit. de Hæreticis, num. 2. cum alijs.

QUÆSTIO III.

De conditionibus ad incurrendam excommunicationem ob Hæresin latam requisitis, ejusque ab-
solutione.

24. **I**nter varias Hæreticorum pœnas, Jure tum Canonico, tum ^{Inter alias hæreticorū pœnas prima est ex-} Civili contra eosdem latas, de quibus fusiùs agunt Juris ^{communi-} consulti, maxima & prima est excommunicatio major: quam non quidem ipso Jure Divino, sed antiquissimo Jure Ec-
clesiastico incurrunt. Et licet olim hæc excommunicatio non fuerit latæ sententiæ, post modum tamen & ipso jure incurrebatur tanquam censura latæ sententiæ, & defacto est reservata Summo Pontifici per Bullam Cœnæ Domini, sic dictam, quia quot annis à Summo Pontifice promulgari solet in die Cœnæ Domini. His prænotatis sit

25. **CONCL. I.** Ad excommunicationem ob Hæresin incurrendam sequentes quatuor conditiones requiruntur. Prima est, ut quis sit hæreticus formalis: nam hæretici materiales duntaxat, sicuti juxta S. Augustinum superiùs relatam inter hæreticos deputandi non sunt, ita neque excommunicationem in hæreticos formales latam incurrunt. Hinc tales à proprio Parocho possunt sacramentaliter absolvi: quamvis aliquarum Ecclesiarum consuetudo exigat, ut tales etiam materiales hæretici mittantur ad eos, qui ab hæresi potestatem absolvendi habent. Layman ibidem cap. 13. n. 4. Pirhing tit. de Hæreticis, n. 16, & alijs.

26. Secunda conditio ad incurrendam dictam excommunicationem requisita est, ut quis hæresin internam signis externis manifestet: siquidem ob solam hæresin mente conceptam non incurri excommunicationem, eò quòd Ecclesia non puniat actum merè internum, passim fatentur Theologi; ac proinde ab eadem possunt absolvi qui vis expositi Confessarij. Sufficit autem ad incurrendam excommunicationem propter hæ-

Ec 3

sin,

sin, quòd hæc sufficienter exprimaturn signo exteriori quamvis occultissimo, ac nullo prorsus alio teste præsentente. Dicitur tamen, *sufficienter exprimaturn*, propter sequentes conditiones.

III.

27. Tertia itaque conditio est, ut actio externa, per quam hæresis interna manifestatur, sit mortaliter peccaminosa. Unde excommunicatus non est, qui hæresin animo conceptam alteri manifestat consilij petendi causâ, vel ut ab eo melius instruaturn: nam hujusmodi manifestatio non est mala seu peccaminosa, quinimò actus bonus, qui ab Ecclesia puniri non potest.

Et IV. Con-
ditio.

28. Quarta tandem conditio est, ut aliquis hæresin suam exterius manifestet animo eam asserendi, seu profitendi. Ratio est: quia excommunicatione lata est propter externum peccatum hæresis, quale non est nisi illud, quod ab interna hæresi informaturn, dum quis eam exterius asserere, vel astruere intendit. Hinc si quis lapsus internè in hæresin Lutheri, carnes comedat die ab Ecclesia interdicto ex mera voracitate seu gula, excommunicationem non incurrit: quia comedere carnes, ex se est res indifferens; ipsas verò manducare die jejuniij, est peccatum gulæ, ob violatam legem Ecclesiasticam, ex motivo Temperantiæ latam. Quòd si verò per talem carniurn comestionem velit suam hæresin internam exterius manifestare (quod ipsum ex alijs circumstantijs, puta loci, temporis &c. determinandum erit) tunc excommunicationem in Hæreticos latam incurrit, quia hæresin interiorem sufficienter opere externo manifestat.

De Jure
communi
nequeunt
Episcopi ab-
solvere ab
hæresi.

29. CONCL. II. Quamvis de Jure communi non possint Episcopi, multò minùs alij inferiores, absolvere ab excommunicatione propter hæresin contractâ extra mortis articulum, seu periculum, ac secluso privilegio speciali: nihilominùs tale privilegium in partibus Germaniæ habent plerique Episcopi, possuntque talem potestatem quibusdam alijs viris idoneis communicare. Prima pars, licet ob textum Concilij Trid. *Sess. 24. cap. 6. de Reformat.* à nonnullis Doctoribus fuerit olim in dubium revocata, desumitur ex terminis Bullæ Coenæ Domini, in qua inter alia sic diciturn: *Ceterùm à prædictis sententijs nullus per alium, quam per Romanum Pontificem, nisi in mortis articulo constitutus, nec etiam tunc, nisi de stando Ecclesiæ mandatis, & satisfaciendo cautione præstitâ, absolvi possit.*

Solvitur in-
stantia.

30. Nec obstat, quòd hæc verba per quosdam Authores explicata fuerint de absolutione ab hæresi duntaxat publica. Resp. enim,

enim, eorum sententiam amplius sustineri non posse, ob Decretum Alexandri VII. inter alias Propositiones etiam sequentem, ordine 3. damnantis: *Sententia asserens, Bullam Coena solum prohibere absolutionem haeresis, & aliorum criminum, quando publica sunt, & id non derogare facultati Tridentini, in qua de occultis criminibus sermo est, Anno 1629. 18. Julij in Consistorio Sacrae Congregationis Emin. Cardinalium visa & tolerata est.* Haec tamen Propositio damnata.

31. Altera verò pars patet ex praxi: siquidem, ut testatur Gobat tract. 7. Theol. exprim. n. 371. plerique Episcopi Germaniae inter alias complures facultates spirituales, ad reiteratam supplicationem, à Sede Apostolica de quinquennio in quinquennium obtinere solent specialem licentiam absolvendi ab haeresi, quam & quibusdam alijs viris idoneis valeant communicare. Unde in casu emergente talis licentia (si aliunde à Sede Apostolica specialiter non habeatur) erit petenda à Reverendissimo Domino Ordinario loci, vel ejus in Spiritualibus Vicario Generali.

Tamen in Germania solent habere specialem licentiam absolvendi ab ea.

32. CONCL. III. In mortis articulo, vel etiam probabili periculo, possunt quilibet Confessarij (imò & Sacerdotes quicumque) absolvere ab haeresi, atque annexâ excommunicatione, omnibusque alijs casibus Papae reservatis quoslibet poenitentes; dummodo de stando Ecclesiae mandatis, & satisfaciendo cautionem, si opus fuerit, idoneam praestiterint. Ita communis Doctorum: idque patet tum ex relatis verbis Bullae Coenae Domini, ubi articulus mortis expressè excipitur: tum ex Concilio Trid. Sess. 14. cap. 7. ubi sic habetur: *Verum tamen pie admodum in Ecclesia Dei custoditum semper fuit, ut nulla sit reservatio in articulo mortis: atque idcirco omnes sacerdotes quoslibet poenitentes, à quibusvis peccatis, & censuris absolvere possunt.* Ita Concilium Tridentinum, admodum providè pro salute animarum sic disponens. Ex quibus verbis S. Concilij tam amplis docet unanimis Doctorum, quòd quilibet etiam simplex Sacerdos, imò & Sacerdos degradatus, excommunicatus, irregularis, apostata, possit in mortis articulo absolvere, si non adlit proprius Confessarius, Parochus, vel Episcopus.

In mortis articulo potest quilibet Sacerdos absolvere ab haeresi, & alijs casibus &c.

33. Num autem praesente proprio Confessario, puta Episcopo, vel Parocho, possit simplex Sacerdos absolvere in mortis articulo, variant Doctores. Negant multi, eò quòd praedicta facultas absolvendi solum videatur tunc concessa simplici Sacerdoti ob extremam moribundi necessitatem; quae jam cessat, si adlit proprius Episcopus, vel Confessarius, aut Parochus. Et haec

An tunc simplex Sacerdos possit absolvere praesente proprio Confessario sen-

sententia in praxi merito est observanda, ne ob defectum praxis, atque uberioris scientiæ, contingat error per simplicem Sacerdotem cum periculo salutis æternæ morituri. Nihilominus secluso tali periculo posse tunc simplicem Sacerdotem absolvere, non obitante præsentia proprii Parochi vel Confessarij, probabile censent multi alij Doctores; eò quòd Concilium Tridentinum *loc. cit.* loquatur indistinctè, quòd nulla sit reservatio in mortis articulo: atqui *ubi lex non distinguit, neque nos distinguere debemus*, l. de pretio. ff. de Publiciana in rem action.

Quis sit
modus reci-
piendi hæ-
reticos re-
sispicentes?

34. Quæres, quis sit modus recipiendi Hæreticos resispicentes? Resp. I. Eos, qui à secta Lutheri, Calvini, vel alia recedere volunt, antequàm ad professionem Fidei, atque ad Sacram Confessionem admittantur, cum primis sufficienter esse instruendos in necessarijs Fidei Catholicæ. Alioquin enim multi fictè accedent ob timorem Magistratús sæcularis, aliàmve causam, nec diu in Fide Catholica permanebunt, sed facillè in suos errores hæreticos relabentur; unde multa incommoda oriri poterunt. II. Hæreticus resispiciens debet abjurare hæresin suam, prout ordinatur in Jure Canonico, c. *Si qui voluerint.* & c. *Saluberrimum.* l. 9. 7. Et hæc abjuratio communiter fit coram Sacerdote & testibus, faciendo publicam Professionem Fidei, prout præscribitur in Ritualibus Diœcesanis, aliisque Libris de hac materia tractantibus. Tandem III. peractâ istâ Professione Fidei, post præviam sufficientem instructionem perficiendâ, resispiciens ab hæresi admittitur ad Sacramentum Pœnitentiæ, & Communionis.

In praxi
quid dicen-
dum de ab-
solutione
eorum, qui
sunt hæreti-
ci materia-
liter,

35. Porrò si talis reperiat solùm fuisse materialiter hæreticus, aut ex quacunque causa non incurrisse sententiam excommunicationis latam in hæreticos, poterit is absolvi à quolibet Confessario approbato. Siquidem Summus Pontifex ordinariè nullum peccatum sibi reservat, nisi propter annexam excommunicationem sibi reservatam: unde sublatâ istâ excommunicatione, vel ob ignorantiam, aut aliam causam non contractâ, potest quilibet Confessarius ab hæresi quoad culpam absolvere.

(b) Ut di-
stinguitur n. 25.
Aut etiam
formaliter?

In praxi tamen attendere oportet consuetudinem locorum, juxta quam tales etiam materiales hæretici mittuntur ad eos, qui potestatem absolvendi ab hæresi habent. (b) Quòd si verò quis fuerit hæreticus formaliter, neque Confessarius potestatem absolvendi ab excommunicatione propter hæresin contracta habeat, tunc vel mittat pœnitentem ad eum, qui simili potestate pollet, vel ipsemet hanc licentiam per speciales supplices litte-
ra

fas ab Episcopo loci, seu ipsius Vicario Generali obtinere satagat: nam in hisce partibus fermè omnes Episcopi specialem habent facultatem absolvendi ab hæresi, quam etiam aliis Viris qualificatis delegare possunt. (c) Ut dicitur in 2° d^o 2°

Q U Æ S T I O I V.

De Apostasia, Lectione Librorum prohibitorum, &c Disputatione cum Hæreticis.

36. **C**ONCL. I. *Apostasia à Fide*, est totalis discessio à Fide Christiana. Ita communis. Unde tunc propriè committitur *Apostasia à Fide*, cum quis non tantum in parte susceptam Fidem Christianam deserit, sed in totum; puta deficiendo ad Paganismum, prout fecit Julianus Apostata, vel ad Judaismum. Fatendum tamen, quòd communiter etiam à Fide Catholica transiens ad Hæreticos, dicatur apostatate; sed hæc locutio non est tam propria.

37. Dicitur, *Apostasia à Fide*. Nam præter hanc est adhuc duplex *Apostasia*, videlicet à Religione, & ab Ordine. *Apostasia à Religione*, est criminosa & mortifera recessio ab Instituto Ordinis Religiosi sine animo revertendi. Et rectè apponitur, *criminosa recessio*: nam qui cum licentia Prælati egreditur, v. g. transiens ad arctiorem Religionem, vel ejectus à Religione, aut secundum Canones ad Episcopalem Dignitatem promotus, Apostata non est. Additur etiam, *sine animo revertendi*: nam si quis ad tempus vagaretur sine licentia Prælati, Fugitivus potius censeretur spectato Jure Communi, quàm Apostata; licet juxta particulares quarundam Religionum Constitutiones etiam hi nomine Apostatarum quandoque comprehendantur, eorumque pœnis subjaceant; ut de Ordine FF: Minorum observat Sanctorus de Melfi in *Statuta Generalia*, cap. 2. *Statuto* 62. Huc reducitur *Apostasia à Conventu*, vel *Conventu*, vel *habitum*; & fit, quando aliquis Religiosus sine licentia Prælati recedit à Conventu, vel omninò habitum Regularem dimittit.

38. *Apostasia ab Ordine* dicitur, cum quis in sacris Ordinibus constitutus, puta Subdiaconus, Diaconus, vel Sacerdos, ad statum ab Ordine, conjugij, vel laicalis conversationis, dimisso habitu Clericali, propriâ temeritate se transfert. Pœnæ talium Apostatarum

ff

præ-